

קו לחינוך

פקס עיתון לנושאי חינוך

מ"ו ועורכת: סיגל בן-ארצי ■ עריכה: מיכל חביב ■ המערכת: זהבית 4 יבנה ■ טל. 03-6354484-03 פקס. 050-6812066
ג'ליון 385 ■ כח' אלוך תשס"ו-ו' תשרי תשס"ז ■ 28.9.2006-21.9.2006 ■ 6 עמודים ■ משוגר למנויים בלבד

הפערים בהשקעות בתלמידים ברשויות המקומיות מגיעים לפי 11

תלמיד בתל אביב מתקצב על ידי העירייה בסכום הגבוה פי 7 מאשר תלמיד בטייבה

בתקציב משה"ח בשנים האחרונות לא קוצצה אפילו שעת לימוד אחת ביישובו. גם יישובים חזקים נוספים, כמו הרצליה ורמת גן מוסיפים שעות למערכת החינוך מתקציבן. למרות זאת, מספר ראשי מחלקות חינוך, שחשפנו בפניהם את הנתונים, העלו השגות לגבי רמת דיוקם. לדבריהם, ההגדרה של השקעה בחינוך היא גמישה ויש ראשי ערים הכוללים בה תקציבים שהוסטו ליעדים אחרים, למשל; הקמת גן ציבורי סמוך לביה"ס, או השקעות בתחום התרבות, שלהן קשר עקיף בלבד לחינוך. (המשך בעמ' 2)

באלקנה מתקצב פי 10.8 מאשר תלמיד מטייבה. היישובים העומדים בראש הטבלה בהשקעה לתלמיד הן המועצות האזוריות, בעיקר בנגב ובערבה. הסיבה ככל הנראה היא ההשקעה הגדולה של רשויות אלה בהסעות לתלמידים. רוב ראשי הרשויות מציינים במסעי הבחירות שלהם כי ישקיעו בהרחבה בתחום החינוך. חלקם אף מבצעים זאת בפועל. כך, לדוגמה, ראש מועצת מברשת ציון, כרמי גלון, ציין בשבוע שעבר בישיבה של ראשי השלטון המקומי עם מנכ"ל משה"ח, שנערכה בת"א, כי למרות הקיצוץ של 3.5 מיליארד ש"ח

הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה תפרסם בחודשים הקרובים סקירה נרחבת של נתוני אוכלוסייה ב-253 הרשויות המקומיות בישראל בשנת 2004. בסקירה מפורטת גם ההוצאה של כל רשות לחינוך לתלמיד. הנתונים נמסרו לקו לחינוך והם מתפרסמים במלואם, לראשונה, בגיליון זה. מקריאת הנתונים עולה מחדש נושא הפערים העצומים בין תקציבי החינוך של הרשויות המקומיות. כך, למשל, תלמיד בתל אביב, מתקצב על ידי העירייה בסכום גבוה פי 7 מאשר תלמיד בטייבה - 10,303 ש"ח לעומת 1,440 ש"ח בהתאמה. תלמיד

ראשי רשויות מקומיות; משה"ח לא לוקח על עצמו אחריות בנושא ההסעות

מנכ"ל משה"ח; השנה יוקפאו הקריטריונים להסעות ועד לחודש אפריל יסכם משה"ח באלו צעדים ינקוט בעניין בשנה הבאה

קיצורי דרך בשבילים לא סלולים. לפני שהוכנסה מערכת ה-GIS הסתמך משה"ח על דיווחי הרשות המקומית ורק לעתים רחוקות נעשו בדיקות מדגמיות כדי לאמת אם הדיווח מדויק. כעת מחשב משה"ח את המרחקים בעצמו. השיקולים המקומיים, הפוליטיים, שמניעים לעתים את ראש הרשות המקומית, זרים למערכת הממוחשבת. כך קורה שתלמידים לא מעטים הוצאו מחוץ לרשימת הזכאות להסעות והרשות אינה מקבלת עבורם תקצוב משה"ח. הממונה על ההסעות מודעת לכך שמעבר לשיקול התקציבי, מדובר ב"נושא עדין" בשלטון המקומי, אך לטענתה, המערכת הממוחשבת הוכנסה לשימוש כדי ליעל את עבודת המשרד ולא בניסיון לחסוך כסף מקופתו. ימין מזכירה, כי לשלטון המקומי הועבר במלואו פיצוי חד פעמי, בסך 60 מיליון ש"ח, על ההתייקרות בעלות ההסעות, שהעביר האוצר למשה"ח ב-2005.

משה"ח לא לוקח על עצמו אחריות. למנכ"ל משה"ח לא היו בשורות בתשובה לטענות. לדבריו, השנה מוקפאים הקריטריונים להסעות ורק לקראת חודש אפריל יסכם משה"ח באלו צעדים ינקוט בנושא בשנה הבאה. בתגובה לקו לחינוך מביעה הממונה על ההסעות במשה"ח, שוש ימין, תמיחה על ההתקפות על משה"ח. לדבריה, הקריטריונים להסעות מעוגנים בחוק לימוד חובה כבר עשרות שנים ולא חל בהם כל שינוי. על מה אם כן יוצא קצפם של ראשי הרשויות? מתברר שמאז שהוכנסה, לפני כשנתיים, מערכת ממוחשבת GIS לחישוב הזכאות להסעות, סבלו רשויות מקומיות לא מעטות מקיצוץ בתקציב שמעביר משה"ח אליהן. התקציב אמור לכסות את מחצית עלות ההסעות. לדברי ימין, מחשבת מערכת ה-GIS של משה"ח את המרחק הקצר ביותר בין בית התלמיד לביה"ס שהוא עביר להולכי דרך. המערכת מביאה בחשבון, למשל, כל מיני

ראשי הרשויות המקומיות טוענים כי הנטל המוטל עליהם של מימון הסעות התלמידים הוא בלתי נסבל. במפגש ועדת החינוך של מרכז השלטון המקומי עם מנכ"ל משה"ח, שמואל אבואב, שהתקיים בשבוע שעבר בת"א, אמרה יו"ר הוועדה וראש עיריית הרצליה, יעל גרמן, כי למרות ההקפאה לכאורה של המחירים, הייתה התייקרות גדולה בעלות ההסעות בשנים האחרונות. לדבריה, מדובר בהתייקרות גבוהה בהרבה מעבר להתייקרות מחירי הסולר. גרמן סיפרה, כי חברות הסעות מתאגדות כקרטל, מתאמות ביניהן מחירים ומונעות תחרות של שוק חופשי, כפי שקרה לאחרונה בעיר רחובות. טענה נוספת של גרמן; הרשויות המקומיות קיבלו משה"ח פיצוי גבוה של 50% בלבד מההתייקרות. טענות כלפי משה"ח על תקצוב ההסעות נשמעו גם מנציגי המועצות האזוריות. מנהל מחלקת החינוך במועצה האזורית מטה בנימין, יעקב ליבי, טען במפגש, כי "בנושא ההסעות

ההבדל בין הרשויות בהשקעה לתלמיד מגיע עד לפי 11

(המשך מעמ' 1)

הוצאות לחינוך של הרשויות המקומיות לתלמיד בגילאי 18-5 בשנת 2004

שם הרשות המקומית	הוצאות חינוך לילד של הרשות המקומית	שם הרשות המקומית	הוצאות חינוך לילד של הרשות המקומית	שם הרשות המקומית	הוצאות חינוך לילד של הרשות המקומית	שם הרשות המקומית	הוצאות חינוך לילד של הרשות המקומית
אבו בסמה	-	עדאבה	3,224	חדרה	4,053	בת ים	5,106
ג'ולס	-	לקיה	3,264	באר יעקב	4,076	מעלות-תרשיחא	5,139
טייבה	1,441	אעבלין	3,270	דייר חנא	4,100	מגאר	5,198
רכסים	1,497	שגב-שלום	3,281	צורן-קדימה	4,120	שוהם	5,213
קריית יערים	1,500	פסוטה	3,295	חצור הגלילית	4,137	חורה	5,238
ביתר עילית	1,714	יבנאל	3,306	קריית עקרון	4,153	טבריה	5,244
משהד	1,977	שעב	3,366	באקה-ג'ת	4,155	בית שאן	5,250
מודיעין עילית	1,992	מג'דל שמש	3,383	פרדסייה	4,156	נתיבות	5,255
עילוט	2,243	כפר קרע	3,430	גדרה	4,166	מזכרת בתיה	5,283
כפר כנא	2,297	מזרעה	3,434	גני תקווה	4,191	חיפה	5,295
נצרת	2,312	אשקלון	3,440	פורידיס	4,214	הגליל התחתון	5,318
אלעד	2,357	כסרא-סמיע	3,447	קריית טבעון	4,224	אבו סנאן	5,345
סאג'ור	2,491	ג'לג'וליה	3,453	כפר תבור	4,231	רמת נגב	5,391
אבו גוש	2,504	דאלית אל-כרמל-עספיא	3,467	אליכין	4,239	אורנית	5,443
ריינה	2,519	כפר קאסם	3,469	סח'נין	4,263	מנשה	5,448
ע'ג'ר	2,543	ערד	3,490	טמרה	4,333	עמק לוד	5,471
יפיע	2,578	כרמיאל	3,513	ג'סר א-זרקא	4,340	עפולה	5,574
כאוכב אבו אל-היג'א	2,586	בית דגן	3,544	מגדל העמק	4,353	אור עקיבא	5,581
זמר	2,619	ביר אל-מכסור	3,557	בסמת טבעון	4,375	הוד השרון	5,604
אכסאל	2,630	בועינה-נוג'ידאת	3,597	כאבול	4,384	אשדוד	5,635
כוכב יאיר	2,665	לוד	3,607	נהרייה	4,398	גן רווה	5,637
עכו	2,720	מיתר	3,629	נחף	4,427	טובא-זנגריה	5,653
טורעאן	2,720	ג'דידה-מכר	3,651	הר אדר	4,477	בית אל	5,663
אבן יהודה	2,762	בני ברק	3,699	בוסתן אל-מרג'	4,539	ראמה	5,676
בוקעאטא	2,868	בנימינה-גבעת עדה	3,711	אזור	4,562	בני שמעון	5,683
קלנסווה	2,874	דימונה	3,713	ערערה	4,597	באר שבע	5,708
תל שבע	2,879	צפת	3,759	מבשרת ציון	4,616	מעלה אדומים	5,752
מעיליא	2,887	רמת ישי	3,769	קריית מלאכי	4,650	מנחמיה	5,767
זכרון יעקב	2,899	מעלה עירון	3,772	הגלבוע	4,660	בית אריה	5,792
כפר ברא	2,925	כפר כמא	3,804	שבלי - אום אל-גנם	4,661	חולון	5,896
גן יבנה	2,930	בסמ"ה	3,807	כפר יאסיף	4,668	בית ג'ן	5,934
עין מאהל	2,973	אור יהודה	3,813	נצרת עילית	4,677	חבל מודיעין	5,969
זרזיר	2,990	כפר מנדא	3,815	רמלה	4,708	גדרות	6,040
בית שמש	3,003	כסיפה	3,835	נחל שורק	4,780	יבנה	6,074
עיילבון	3,029	אום אל-פחם	3,844	עין קנייא	4,803	גזר	6,085
שפרעם	3,070	ערערה-בנגב	3,845	גבעת שמואל	4,807	ירוחם	6,095
רהט	3,084	אופקים	3,858	אפרתה	4,872	ראשון לציון	6,165
פרדס חנה-כרכור	3,089	ירכא	3,922	קריית ביאליק	4,927	יאנוח-ג'ת	6,208
טירה	3,130	יהוד-נווה אפרים מונסון	3,950	גבעת זאב	4,927	מודיעין-מכבים-רעות	6,215
בני עי"ש	3,142	להבים	3,952	רחובות	4,971	מטולה	6,314
כעביה-טבאש-חג'אג'רה	3,156	אל-בטוף	3,955	דבורייה	4,997	נתניה	6,393
ירושלים	3,170	יקנעם עילית	3,971	כפר ורדים	5,060	חוף אשקלון	6,394
ג'ש (גוש חלב)	3,196	מסעדה	4,012	חורפיש	5,092	ראש פינה	6,433
שגור	3,221	כפר יונה	4,018	ראש העין	5,093	פתח תקווה	6,467

(המשך בעמ' 3)

ההבדל בין הרשויות בהשקעה לתלמיד מגיע עד לפי 11

(המשך מעמ' 2)

ההוצאות לחינוך של הרשויות המקומיות לתלמיד בגילאי 5-18 בשנת 2004

שם הרשות המקומית	הוצאות חינוך לילד של הרשות המקומית	שם הרשות המקומית	הוצאות חינוך לילד של הרשות המקומית	שם הרשות המקומית	הוצאות חינוך לילד של הרשות המקומית	שם הרשות המקומית	הוצאות חינוך לילד של הרשות המקומית
עמנואל	6,527	אלפי מנשה	7,912	קרית ארבע	8,838	באר טוביה	12,234
קציר-חריש	6,653	מטה בנימין	7,915	רמת השרון	9,177	הגליל העליון	12,538
פקיעין (בוקייעה)	6,768	מטה יהודה	7,977	שדרות	9,289	לב השרון	12,910
מגדל	6,821	עמק יזרעאל	7,991	טירת כרמל	9,390	בקעת בית שאן	13,192
חוף הכרמל	6,868	נשר	8,122	אילת	9,440	מטה אשר	13,446
קרית אתא	6,880	תל מונד	8,142	דרום השרון	9,518	אשכול	14,421
קרית מוצקין	7,017	אריאל	8,290	מרחבים	9,626	חבל אילות	14,660
חבל יבנה	7,044	קדומים	8,337	שומרון	9,723	הערבה התיכונה	15,443
קצרין	7,067	עמק חפר	8,351	הרצליה	9,837	אלקנה	15,639
מרום הגליל	7,125	לכיש	8,361	קרית שמונה	9,927	מגידו	16,015
קרית ים	7,263	נס ציונה	8,373	חוף עזה	10,012	ערבות הירדן	16,569
עמק הירדן	7,282	גבעתיים	8,390	עומר	10,280	תמר	17,001
משגב	7,306	שלומי	8,394	תל אביב - יפו	10,303	מעלה יוסף	17,156
סביון	7,349	קרית אונו	8,407	גוש עציון	10,317	ברנר	18,408
כפר שמריהו	7,394	מבואות החרמון	8,413	שפיר	10,705	מגילות ים המלח	20,641
אפעל	7,481	אלונה	8,474	שדות נגב	10,795	יואב	24,309
יסוד המעלה	7,636	זבולון	8,504	מעלה אפרים	10,953	שער הנגב	27,124
קרית גת	7,689	רעננה	8,669	הר חברון	10,967		
כפר סבא	7,793	רמת גן	8,675	חוף השרון	11,703		
גולן	7,845	קרני שומרון	8,817	מצפה רמון	12,102		

פרקע פונוייה
לחצולחור מדעים
fourier

פיתרון כושלם למעבדות המחשבים והמדעים בבית הספר

NOVA⁵⁰⁰⁰™

סביבת לימודים אישית ממוחשבת

Nova5000 מערכת מהפכנית, במחיר אטרקטיבי, ללמידה ממוחשבת שבאה למלא את הפער בין מחשבים נישאים למחשבי כף היד. Nova5000 פותחה במיוחד עבור מערכת החינוך במטרה לספק את כל צורכי המחשוב של התלמיד בכיתה, במעבדה, בבית ובפעילויות מחוץ לבית הספר. המערכת מאפשרת: גלישה באינטרנט, עיבוד תמלילים, עבודה בגיליון אלקטרוני, ניהול דוא"ל, מחשבון גרפי וכן מעבדה ממוחשבת מובנית לביצוע ניסויים וחקר מדעים. מחשב (Tablet PC) עמיד עם מסך מגע צבעוני בגודל 7" ורזולוציה של 800 x 400 pxl, מערכת הפעלה Windows CE NET, כניסות USB וחיבור לרשת בית הספר. לפרטים נוספים: פוריייה מערכות בע"מ, טלפון: 03-9014849, דוא"ל: sharon@fourier-sys.com

fourier

www.kav-lahinuch.co.il ♦ 050-6812066 ♦ פקס. 03-6354484 ♦ טל. 28.9.2006-21.9.2006 ♦ 385 ♦ ג'ליון 385 ♦ קו לחינוך ♦

תוכנית עבודה אסטרטגית לקידום המגזר הערבי בצפון

סמנכ"ל משה"ח והממונה על תוכנית החומש במגזר הערבי, ד"ר יצחק תומר, השתתף בשבוע שעבר במפגש עם הנהלת מחוז הצפון. במפגש נדונה תוכנית העבודה האסטרטגית 2006-2010 לקידום המגזר הערבי, הדרווי והצ'רסקי בצפון. מהמחוז נמסר, כי התוכנית תקיף את התחומים הבאים; השבחת עובדי ההוראה, כולל השתלמויות בשיטות הוראה חדשות ואקדמיזציה של מורים חסרי תואר, קידום הישגים של התלמידים בתחומים – הלימודי, הערכי והחברתי, סביבת למידה מיטבית בתחום הפדגוגי ובתחום הפיזי, כולל הקמת חדרי ספח ומעבדות מחשוב, חיזוק החינוך הבלתי פורמלי, בקרה על התקציבים שיועברו לרשויות המקומיות, על ידי יצירת קריטריונים של עלות-תועלת ועוד. המטרה המרכזית של התוכנית היא להגדיל את שיעור הזכאות לבגרות ולהעלות את איכות התעודות במגזר הלא יהודי.

יו"ר איגוד מנהלי מחלקות החינוך פועל להקמת לובי למען החינוך

לובי למען החינוך, כמו הלובי שקיים אצל התעשיינים וגורמים נוספים במשק. לובי כזה יוכל להפעיל לחץ על בית המחוקקים, ודרכו על האוצר, למניעת קיצוצים בתקציב החינוך ואף להתמקד בקידום החינוך. בשיחה השבוע אמר קמינסקי, כי הוא פועל כעת בקרב בכירים באקדמיה, כדי שאלה ישתתפו בלובי למען החינוך ואף יעמדו בראשו לכשיוקם.

נכון לתחילת שנת הלימודים, היחסים בין גורמי החינוך חמים משהיו מזה שנים. גורמים אלו – משה"ח, ארגוני המורים והשלטון המקומי – עושים עתה יד אחת, ומתמקדים ב"אויב" משותף – משרד האוצר. בישיבת ההיערכות לקראת שנה"ל של מנהלי מחלקות החינוך בשלטון המקומי, לפני מספר שבועות, קרא יו"ר איגוד מנהלי מחלקות החינוך, אבי קמינסקי, לכל גורמי החינוך, להתאחד ולהקים

משה"ח; בתיה"ס אינם חייבים לגבות כספים עבור ארגון ההורים הארצי

מהדרישה לכספים המצוינת בו. לדבריה, הארגון הארצי נמצא כבר למעלה משנה בחקירת רשם העמותות, על אי סדרים כספיים. משרדי הארגון נסגרו, חשבונותיו הוקפאו, ונאסר לעשות שימוש בכספים הנמצאים בהם. לדברי בנימין, למרות זאת, נעשים ניסיונות לגבות כספים בשם הארגון. בנימין מבהירה, כי הנציגות החוקית היחידה של ההורים היא כעת ועד ההורים היישובי של כל רשות מקומית. הוועדים הרשותיים אף הקימו לאחרונה פורום משותף, שבראשו עומדת בנימין.

בחודשים האחרונים מגיעים לבתי"ס מכתבים מארגון ההורים הארצי, הדורשים מבתי"ס לגבות 1.5 ש"ח מהורי כל תלמיד עבור החברות בארגון, ולהעבירם לחשבון בנק המצוין בהם. כאשר נדרש בשבוע שעבר מנכ"ל משה"ח, שמואל אבואב, לנושא על ידי מנהלת מחלקת חינוך ממועצה אזורית בצפון, הוא אמר כי לא חלה חובה על בתי"ס לגבות את התשלומים. יו"ר ארגון ההורים בירושלים, אתי בנימין, מוסיפה, כי על בי"ס המקבל מכתב מארגון ההורים הארצי להתעלם

טיסה וירטואלית מעל אזור המלחמה באתר חדש של משה"ח ומטח

ערכים רבים נוספים הקשורים לנושא הלחימה בלבנון. לדברי המפמ"רית לגיאוגרפיה במשה"ח, דליה פניג, המטרה שלשמה הוקם האתר היא לסייע לתלמידים ללמוד ולהבין באופן מושכל את הרקע האנושי והפיסי של האזורים שהיו מעורבים בלחימה, כדי לתת בידיהם כלים לגבש ולבטא את עמדותיהם. כתובת האתר; <http://geography.cet.ac.il/pages/index.asp>

מרכזיים שהיו מעורבים ועוד. הלמידה באתר תיעשה בעיקר באמצעות גלישה בתוכנת Google earth, שאליה קושר המידע. תוכנה זו מאפשרת, בין היתר, הדמיה של טיסה מעל כדור הארץ ונחיתה בכל מקום בעולם. גולשי האתר יוכלו "לטוס" ו"לנחות" בישראל, לבנון וסוריה, ללחוץ על מגוון סמלונים ולקבל עליהם מידע בסיסי. מכל סמלון ניתן להגיע אל הערך המלא במידע המבוקש. בנוסף לכך קיים מאגר מידע המכיל

משה"ח ומטח פיתחו אתר בגיאוגרפיה, המאפשר למידה מתקשבת על הלחימה בלבנון בקיץ האחרון. באתר נמצאים פריטי מידע עדכניים על אזור העימות, והוא כולל היכרות עם המדינות המעורבות; ישראל, לבנון וסוריה. באתר מידע על הפסיפס האנושי, נופים, ערים ראשיות, כלכלה ועוד. האתר מאפשר גם היכרות עם נושאים הקשורים ללחימה: אירועים גיאופוליטיים, ארגונים שונים, יישובים

מערכות התוכנה ביותר מרבע המחשבים במערכת החינוך שודרגו אשתקד

באתר נפתח בתחילת החודש שעבר גם פורום פעיל, שבו מסייעת מנהלת הפרויקט במשה"ח, אורית דובר, למורים ומנהלים הפונים לפתור בעיות הקשורות לקבלת התוכנות ולשימוש בהן בבתי"ס. כתובת האתר; http://cms.education.gov.il/Education/CMS/Units/School_Agreement

בהסכם בכל מערכת החינוך. על פי האומדן יש כיום במערכת החינוך כ-124,650 מחשבים. בלמעלה מרבע מהמחשבים, 33,173, שודרגו תוכנות מיקרוסופט בשנה הראשונה של ההסכם (ההסכם לאספקת התוכנות עם מיקרוסופט נכנס לתוקפו בתחילת שנת 2005). הסקר מוצג באתר חותם של משה"ח.

מינהל תקשוב ומערכות מידע במשה"ח ערך בחודשים מארס-מאי 2006 סקר על הטמעת ה-School Agreement – הסכם אספקת התוכנות של חברת מיקרוסופט – במערכת החינוך. הסקר כלל מדגם של 800 בתי"ס, שנדגמו באופן אקראי. הסקר אפשר למינהל לפרסם אומדן בדיוק של 95% על רמת השימוש

חשיפה של בני נוער למלחמה וטרור תורמת גם לצמיחה אישית

משרד החינוך
המנהל הכללי

לשוכרי ההוראה,
אילן רה

ענתת הקיץ התפזרה ומבין העננים מפציעה שעת רצון. רצון להקים מבנה הנטוע בכל הטוב שקיים בקרבנו.

אנו מביטים זה אל זה ובלבנו רצון לפעול יחד במקום שניאבק זה בזה, רצון להביא ימים של שקט במקום זעזועים, רצון לכבד ולא לפגוע.

שנת הלימודים החדשה נפתחה לאורן של צפיות הנוגעות בשמיים. גבהות הצפיות היא לברכה. היא מעוף האמונה שנותרה ביכולתנו, למרות הכל ואף על פי-כן, לעצב עתיד שראוי לנו.

אך כדי להגביה עוף יש לגעת בקרקע. אם לרגע נשתכח מלבנו, שב הקיץ הזה והוכיח לנו שמילים גדולות כמו אמון, הרתעה וביטחון מצויות בפרטים קטנים. אין אמון ללא מים לחיילים, אין הרתעה בלא ערכות לחובשים ואין ביטחון כשמקלטים מזנחים.

המילים הגדולות של החינוך: ערכים, אהבת הידע וכבוד אף הן נטועות בפרטים.

החינוך הטוב הוא תוצר של עבודה קשה ויום-יומית. אין כמורים ואנשי חינוך מסורים לדעת שהחונך בגדולתו מורכב מאינספור מעשים קטנים, בהקפדה עיקשת על פרטים.

המשאב היחידי של מדינת ישראל הוא האנשים שלה, ובמיוחד האנשים הצעירים שלה. לפני עשרות שנים המצאנו טפטפות, כי לא היו לנו מים וכל טיפה הייתה חשובה. מה שהייתה החקלאות אז, החינוך וכלכלת הידע היום. כל ילד בארץ היום הוא כאותה טיפת מים אז.

מדינת ישראל הפקידה בידינו את עתידה. בטרם נשוב לעבודת היום-יום נאחל שבשנה זו נדע למצוא את שביל הזהב בין השמיים לקרקע, בין הגדולה שבחינוך לקשיים שביום יום, ובין המילים הגדולות לפרטים הקטנים.

אין יתן כי נדע להפוך עשה של רצון

לשנה של ברכה.

בברכת שנה טובה,

אבואב שמואל
המנהל הכללי

מאות אלפי ילדים ובני נוער נחשפו הקיץ ישירות לאירועי המלחמה. בעקבות כך נוצר חשש, כי בקרב ילדים ובני נוער שחוו את האירועים, יופיעו תסמינים פוסט-טראומטיים. תסמינים כאלה עלולים להתבטא בסיוטים והזיות, התרחקות מכל דבר המזכיר את האירוע הטראומטי, גם מדברים שאהב בעבר, קשיי ריכוז, תוקפנות ועצבנות. מחקרים בקרב ילדים ברחבי העולם שחוו מלחמה או טרור, מצאו רמה זו או אחרת של התסמונת הפוסט-טראומטית אצל 70% מהם. מחקר שערכו פרופ' זהבה סלומון וד"ר אביטל לאופר, במיח"ס לעבודה סוציאלית באוניברסיטת תל אביב מצא, כי לצד התסמינים הפוסט טראומטיים השליליים ניתן לצפות בקרב בני הנוער, שחוו מלחמה או טרור, גם לתופעות חיוביות של צמיחה אישית. תחומים של צמיחה אישית, כמו; תחושה של קשר קרוב יותר לאחרים, ראיית אפשרויות חדשות בחיים, תחושה חזקה יותר של כוח אישי, התחזקות רוחנית, תחושת אחריות, התחזקות הקשר למקום והערכה מחודשת וחיובית לחיים. המחקר בחן תגובות שליליות וחיוביות של מתבגרים לחשיפה לאירועי טרור. המחקר, ששמו – "תגובות מתבגרים ישראלים בעקבות חשיפה לאירועי טרור; תסמינים פוסט טראומטיים וסימנים של צמיחה", פורסם בגיליון האחרון של "מגמות", בהוצאת מכון סאלד.

***

במחקר השתתפו 2,999 מתבגרים בכיתות ז'-ט', מ-11 אזורים בארץ – בתחום הקו הירוק ובשטחי יהודה, שומרון וחבל עזה. במחקר השתתפו תלמידים חילוניים ודתיים. ככלי מחקר שימש שאלונים שעליהם ענו התלמידים במשך 45 דקות. השאלונים בדקו חשיפה ממשית לאירועי טרור, את עוצמת הפחד שלו ואת המפגש עם הטרור, את רמת המצוקה הפוסט-טראומטית ואת רמת הצמיחה האישית בעקבות האירוע.

המחקר מצא, כי רק כשליש מבני הנוער, 29.9%, לא נחשפו כלל לאירועי טרור. מדובר באירועים שבהם היה נוכח הנבדק עצמו או מישהו ממשפחתו או ממכריו. 19.2% מהנחקרים מכל רחבי הארץ נחשפו לאירוע טרור יחיד, 25.9% נחשפו לשניים-שלושה אירועים, 25% – לארבעה או יותר. המשיבים שנחשפו לאירוע טרור התבקשו לדרג את מידת הפחד שחשו. הדירוג הגבוה ביותר של הפחד נמצא כאשר אדם קרוב לתלמיד נפגע או נהרג באירוע. ממצא מפתיע הוא, שאירוע שבו היה מעורב הנפגע עצמו דורג רק במקום השישי ברמת תחושת הפחד. מנתונים אלה הסיקו החוקרות, כי החשש לקרובים היה גבוה בהרבה מהחשש של בני הנוער לעצמם.

***

המחקר גם מצא, כי קרוב למחצית הנבדקים דיווחו על תסמונת מצוקה פוסט טראומטית בעוצמה כלשהי. 26.5% דיווחו על תסמינים קלים, כ-10% על תסמינים ברמה מתונה, 4% – ברמה חמורה ו-0.7% – ברמה חמורה מאוד. כ-58.3% מהתלמידים לא סבלו מתסמינים כלשהם.

משאלון הצמיחה עולה, כי 25.6% מהתלמידים לא חשו כל צמיחה בעקבות האירוע הטראומטי, 47.95% חשו צמיחה קלה, 24.6% חשו צמיחה מרובה ו-1.9% חשו צמיחה מרובה מאוד. במפתיע נמצא קשר רב בין הסימנים של הצמיחה והתסמינים הפוסט-טראומטיים; ככל שמספר התסמינים שדווח עליהם היה רב יותר, כך גם דווח על תחושות רבות יותר של צמיחה. כלומר, חשיפה מרובה לאירועי טרור קשורה אמנם לתסמינים רבים של מצוקה, אך גם לסימני צמיחה רבים. במחקר נמצאה מידה רבה של צמיחה בקרב בני נוער דתיים שחוו אירוע טרור. החוקרות סבורות, כי לתחושה זו תורמת התמיכה שמעניקה הקהילה הדתית לחבריה, תחושת בן הנוער שהאל תומך בו. הקשר החזק בין תסמינים פוסט-טראומטיים וסימני צמיחה שנמצא במחקר, מראה ששתי התופעות אינן מבטלות זו את זו, אלא מתקיימות זו לצד זו. לדברי החוקרות, מורכבות נפש האדם מאפשרת קיום של מצוקה והתפתחות בעת ובעונה אחת.

חינוך התיישבותי

■ **אירחו ושיפצו** – ב"ס העמק המערבי בקיבוץ יפעת אירח בתקופת המלחמה גדוד צנחנים. החיילים ישנו בכיתות הלימוד והשתמשו בכל שירותי ביה"ס. מידעון ביה"ס מספר, כי לאחר שעזב הגדוד, בחודש שעבר, החל בביה"ס תהליך של ניקוי ושיפוץ מואץ, שנמשך עד "לדקה ה-90" של פתיחת שנת הלימודים. שיפוצם של חלק מחדרי השירותים ובניין המזכירות יסתיים רק לקראת לחגים.

מחוז מרכז

■ **מתרחבת** – תוכנית אס"א למניעת אלימות ושימוש באלכוהול וסמים תתרחב השנה בנתניה. מעיריית נתניה נמסר, כי בעקבות הצלחת התוכנית, שהחלה אשתקד בעיר, החליט מינהל חברה ונוער במשה"ח להרחיבה. משה"ח יתקצב השנה את התוכנית בכחצי מיליון ש"ח והעירייה תשקיע בה ובתוכניות נלוות כמיליון ש"ח נוספים. השנה תופעל תוכנית אס"א בשני בתי"ס על יסודיים נוספים בנתניה ובסך הכל ב-8 בתי"ס. כמו כן יוכפל מספר התלמידים המשתתפים בתוכנית. במסגרת תוכנית אס"א משתפים פעולה כל גורמי החינוך והטיפול העירוניים, המשטרה ומשה"ח. התוכנית מתמקדת בטיפול בבעיות אלימות, שימוש בסמים ובאלכוהול בקרב בני נוער ובצמצום הנשירה הגלויה והסמויה מבתי"ס.

■ **שיעור זכאות** – שיעור הזכאות לבגרות של תלמידי תיכון רבין בגן יבנה ממשיך לעלות. מהמועצה המקומית נמסר, כי בתשס"ז חלה עלייה של 7% בשיעור הזכאות לבגרות בהשוואה לשנה הקודמת, והוא עומד על 77% מקרב בוגרי י"ב. עוד נמסר, כי אשתקד חלה גם עלייה באיכות תעודות הבגרות של בוגרי ביה"ס, שהתבטאה באחוז גדל של תלמידים שנבחנו ב-4 ו-5 יחידות לימוד באנגלית, מתמטיקה ומדעים. אורט רבין מגיש מזה שש שנים את תלמידיו לבגרות. שיעור הזכאות לבגרות של מחזור הבוגרים הראשון בביה"ס עמד על כ-47% בלבד.

מחוז תל אביב

■ **מכללה לביטחון לאומי** – המחלקה לחינוך על יסודי במינהל החינוך של עיריית חולון, בשיתוף עם מחוז תל אביב, תפתח

לאחר החגים בעיר מכללה לביטחון לאומי לנוער. מטרתה של המכללה היא להגביר אצל התלמידים את המוטיבציה למעורבות בנושאי ביטחון לאומי ולפתח בקרבם הבנה של תהליכים מדיניים, חברתיים וצבאיים, במדינה ובמזרח התיכון. תוכנית הלימודים של המכללה תהיה בחסות אקדמית של ביה"ס לאודר לממשל של המרכז הבינתחומי בהרצליה. הלימודים במכללה יתקיימו במפגש שבועי בן שעתיים, במשך שנתיים, ויכללו גם סיורים למתקני צה"ל. במסגרת התוכנית יופיעו בפני התלמידים מרצים מתחומי המדיניות, האסטרטגיה והחברה. למכללה יתקבלו תלמידים שיומלצו על ידי בית ספרם. ההשתתפות בתוכנית תמומן על ידי משה"ח ומינהל החינוך בעירייה. את המכללה בחולון ירכז ניצב משנה במילואים, מריס אלונג.

■ **העברת בעלות** – תיכון חדש ברמת גן, שהיה עד כה בבעלות משותפת של המכללה למינהל והעירייה, עבר בימים אלה לבעלותה הבלעדית של עיריית רמת גן. מהעירייה נמסר, כי את ההחלטה על העברת הבעלות קיבל לאחרונה ראש העיר, צבי בר, בהמלצת מנהל אגף החינוך, משה בודאגה. עוד נמסר, כי עם העברת הבעלות הוסיפה העירייה לביה"ס כ-270 שעות לימוד. כמנהלת ביה"ס מונתה רות גרי, שהייתה סגנית מנהל תיכון אוהל שם. עיריית רמת גן מתכננת לשלב השנה בתיכון חדש שלושה פרויקטים לתגבור וקידום התלמידים וגם פתחה בביה"ס כיתות מב"ר. תיכון חדש נוסד לפני כ-15 שנים וקלט בעיקר תלמידים שלא התקבלו ללימודים בתיכונים האחרים בעיר ונאלצו לחפש פתרונות לימודים מחוץ לעיר. לפני כשנתיים הועבר תיכון נוסף בעיר, לבעלות העירייה. מדובר בתיכון אורה-מודיעים, שהיה עד אז בי"ס פרטי.

■ **מרכזי למידה** – תקציב מערכת החינוך של הרצליה לשנת תשס"ז עומד על 151.7 מיליון ש"ח, שמתוכו ממונת העירייה כמעט מחצית, כ-74.7 מיליון ש"ח, ואת השאר – משה"ח. השנה תפעיל עיריית הרצליה בכל בתי"ס העל יסודיים בעיר, שלושה תיכונים ושש חטיבות ביניים, מרכזי למידה בשם "נבטים". במרכזים מופעלת תוכנית טיפוח עירונית, שבה משתתפים תלמידים מתקשים ותלמידים בעלי לקויות למידה. כמו כן ממשיכה העירייה, זו השנה השביעית, לממן בכל בתי"ס היסודיים שעת לימוד שבועית המוקדשת להוראת נושא הדמוקרטיה.

■ **שכבה מוצלחת** – שכבת י' באורט הבונים בבת ים רשמה הישגים גבוהים

בבגרות בתשס"ו. מציוני הבגרות שהגיעו לאחרונה לביה"ס עולה, כי כל תלמידי המגמה, שנבחנו בבגרות במחשבים, עברו את הבחינה בהצלחה ובציון ממוצע 97. למעלה מ-91% מתלמידי השכבה גם עברו בהצלחה את בחינת הבגרות במתמטיקה ו-87% מהם – את הבחינה בהיסטוריה. בעיריית בת ים זוקפים את ההישגים של תלמידי השכבה להשקעה מסיבית של העירייה ורשת אורט ביוזמות חינוכיות, תגבור לימודי ומרתונים לימודיים בביה"ס. באורט הבונים פועלות השנה שלוש כיתות מופת לתלמידים מצטיינים בשכבות ז'-ט'. אחת מהכיתות אף תאומץ על ידי חברת התוכנה הבינלאומית CA.

מחוז דרום

■ **הוקרה** – "אני מצדיעה לכם – אתם מביאים כבוד למחוז כולו", כך אמרה מנהלת המחוז, עמירה חיים, לצוות התיכון הניסויי-קהילתי רבין בבאר שבע. דברי מנהלת המחוז נאמרו בערב הוקרה לביה"ס, שנערך בשבוע שעבר. מטרת הערב הייתה לציין את ההישגים הגבוהים של התלמידים בבחינות הבגרות. תיכון רבין, שנוסד לפני 12 שנים, רושם בשנים האחרונות עלייה מתמדת בהישגים הלימודיים של התלמידים; 77% מבוגרי י"ב בביה"ס בשנת תשס"ה נמצאו זכאים לתעודת בגרות, הרבה מעל לממוצע הארצי שעמד באותה שנה על כ-50%. מהמחוז נמסר, כי בתיכון רבין לומדת אוכלוסיית תלמידים הטרוגנית, הכוללת עולים רבים מחבר העמים ומאתיופיה. עוד נמסר, כי ביה"ס שם דגש על טיפוח מצוינות בקרב תלמידים ומורים כאחד, ועל תהליך קבלת החלטות שבו שותפים מורים ותלמידים. מנהלת ביה"ס, אורה בר יעקב, אמרה בערב, כי "הצלחת ביה"ס אינה מובנת מאליה והיא מושגת בדם, יזע ודמעות". באירוע השתתפו גם מחזיק תיק החינוך וראשי מינהל החינוך בעיריית באר שבע.

■ **התקבלו** – ביום פתיחת הלימודים התקבלו תלמידי היסודיים באילת בכניסה לבתי"ס על ידי צוותי הבידור של רשתות המלונות בעיר. לכל בי"ס הגיעו מחופשים שלושה נציגי צוותי הבידור, וחילקו סוכריות לתלמידים. תלמידי כיתה א' באילת קיבלו גם השנה שי מהעירייה; מנוי שנתי בחינם לספרייה העירונית וערכת לימוד ובה תיקייה, מחברת, מדבקות, עפרונות צבעוניים וסימנייה.